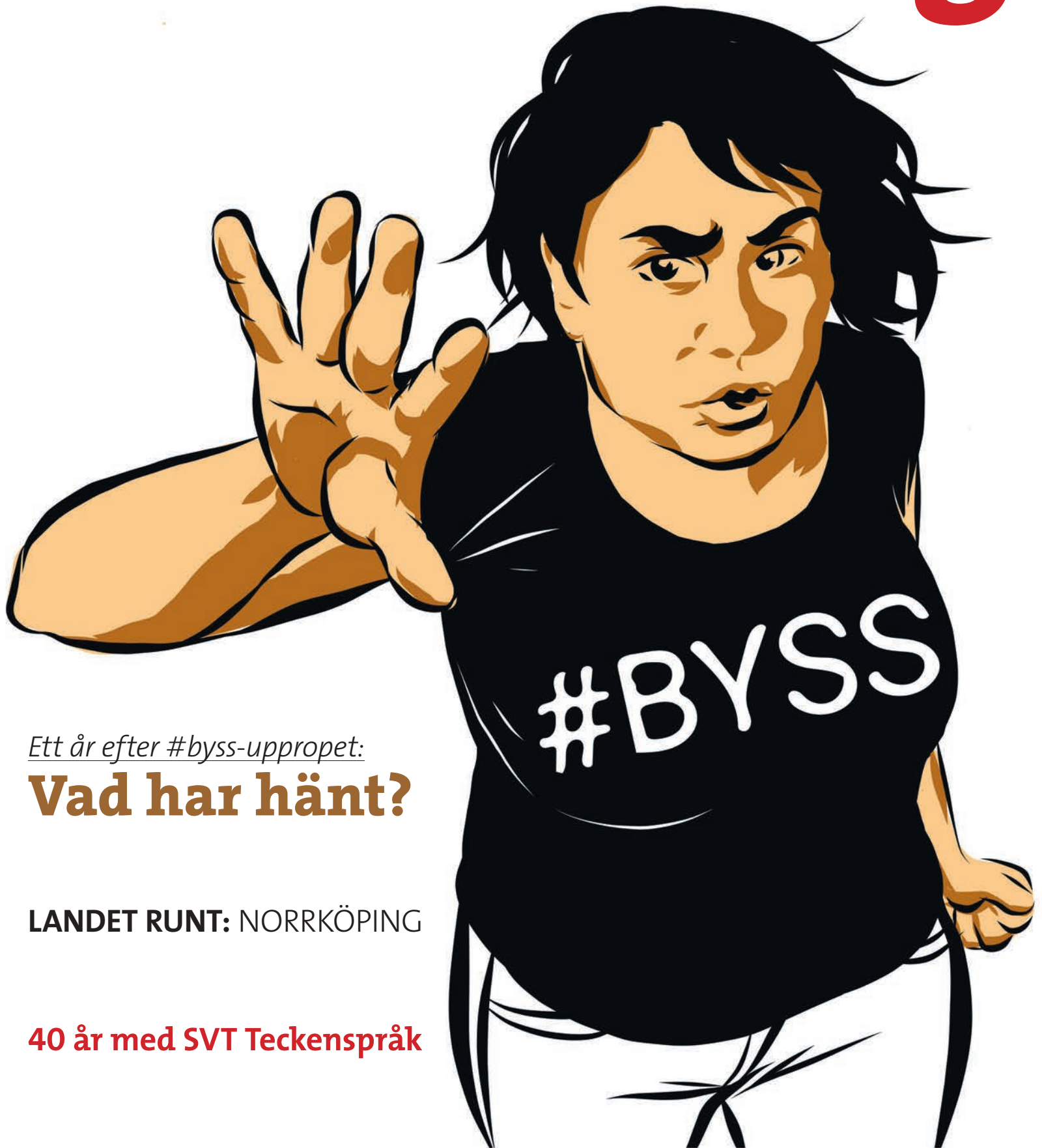

dövastidning

6:2018

Ett år efter #byss-uppropet:

Vad har hänt?

LANDET RUNT: NORRKÖPING

40 år med SVT Teckenspråk

Alltid nåbar med T-Meeting!

Full nåbarhet - det ringer alltid oavsett om appen är igång eller inte.

Du kan använda "Stör ej" = välj när du är nåbar. Appen vaknar automatiskt när du planerat det.

Slipp batteriångest. Nu drar T-Meetingappen endast batteritid när du samtar.

- Detta är en ovärderlig funktion! Jag har efterfrågat detta i många år!

- Nu kan vi alltid nå varandra! Bildtelefonen användbar på riktigt!

Vill du veta mer om T-Meetingfamiljen, kontakta ditt landsting eller bjud in oss till din förening! Du kan också se exempel på vår Facebook-sida. Följ oss där så får du alltid senaste nytt!

TM - Bildtelefoni

Sveriges enklaste och populäraste helhetslöning för bildtelefoni/totalkonversation. Högsta bildkvalitet och bra möjlighet för anpassningar.

Välj mellan läsplatta, mobiltelefon eller dator.

TERA - Textade telefonsamtal

Inbyggd automatisk tolk och talsyntes som gör att döva och hörselskadade kan ringa vanliga telefonsamtal. Du får vanligt telefonnummer och mottagaren använder sin vanliga telefon. Bildtelefoni finns självklart kvar.

Hur skaffar jag T-Meeting?

Du behöver T-Meeting om du vill vara tillgänglig och behöver senaste tekniken. Det kan också vara för att din gamla bildtelefon / texttelefon inte fungerar längre, dina behov har förändrats eller för att du behöver bästa bild, hög kvalitet och bra support.

T-Meeting är hjälpmedel. Landstingen är skyldiga erbjuda de hjälpmedel som du behöver i vardagen. Hur det sker och vilka regler som finns beror på var du bor. Behöver du T-Meeting i arbetet? Kontakta Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen för ansökan.

T-MEETING
Vi gör det möjligt!

Helig lördagstimme och förödande dom

Vi har alla en relation till SVT Teckenspråk som funnits i våra vardagsrum i 40 år. Många är vi som minns hur mycket lördagstimmen betydde för oss på 1990-talet och en bit in på 2000-talet. Den var närmast helig. Vi bänkade oss framför den tjocka teven klockan 11 varje lördag och tittade på teckenspråksprogram i en timme. Barnprogrammet, till exempel långköraren Teckenlådan, gick alltid först ut. Sedan kom ett program för ungdomar eller vuxna. Nyhetstecken lördag sändes sist av alla. Om vi inte var hemma, såg vi till att spela in dem på vhs-band. I dag är lördagstimmen skrotad. Nu visas teckenspråksprogrammen på spridda dagar och tider. Man kan dessutom se dem när man vill på SVT Play. Glöm vhs-band och glöm kom ihåg-lappen att spela in. Vi på DT har skildrat SVT Teckenspråks 40-åriga historia kort och mött sex av deras medarbetare som berättar om sina roligaste minnen. Läs mer på **sid. 14-16**.

Eva Smedberg kunde äntligen leva precis det liv hon ville ha. Men bara i två år. Sedan drogs hennes personliga assistans in på ett brutalt sätt. Anledningen var Högsta förvaltningsdomstolens prejudicerande dom. Två begrepp hade blandats ihop och gett upphov till förödande konsekvenser för henne och andra personer med dövblindhet. Läs mer på **sid. 8-9**.

Det här är årets sista nummer. Men inte det sista på webben. Vi ska nämligen för första gången utge ett specialnummer som pdf på **dovastidning.se**. Tidningen innehåller ett urval av de bästa artiklar som DT skrivit under året och som speglar 2018. Håll utkik efter den på **dovastidning.se** före nyår. Mycket nöje!

Slutligen vill vi önska er alla en riktigt god jul och gott nytt år! På återseende nästa år.

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

innehåll

Uppbruten tystnadskultur	4
I korthet	6
Så har det gått för döva i valet	7
Eva miste personlig assistans	8
Många har inte betalat till WFD	9
DT besöker Norrköping	10
Tyst Teater på färre orter	11
Johanna Mesch i Brasilien	12
40 år med teckenspråks-tv	14
SVT-anställda minns	16
Julkryss	18
Viktor Jäderlunds illustration	19
Förbundsnytt	20
Unga dövas zon	22
Seniornytt	24
Insändare	25
Gästkrönika: Jonna Delvert	26

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 6/2018

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:	Utgivning:
Nr 1: 1/2	21/2
Nr 2: 5/4	25/4
Nr 3: 17/5	7/6
Nr 4: 16/8	5/9
Nr 5: 4/10	24/10
Nr 6: 22/11	12/12

REDAKTION:

Dövas Tidning
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Redaktör och ansvarig utgivare:

Niclas Martinsson
073-833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Layout: Niclas Martinsson & Linda Stål
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsbild: Sara Domström
Form: Formligen.se

PRENUMERATION/ UTEBLIVEN TIDNING:

Kontakta
prenumeration@dovastidning.se
Prenumerationspris: 300 kr/år

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:

Kontakta
annons@dovastidning.se
070-241 53 75 eller 073-056 21 69

Vid föreningsannonsering,
kontakta redaktionen.

Upplaga: 5000 ex
Tryck: December 2018
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

#byss ett år senare:

– Tystnadskulturen har blivit uppbruten

Förra vintern gick 634 döva, hörselskadade och dövblinda kvinnor och icke-binära* ut i ett historiskt upprop under hashtaggen #byss. Uppropet var en följd av #metoo-vågen.

Nu har ett år gått. Vad har hänt sedan dess och hur har #byss påverkat dövrörelsen?

#metoo skakade om världen förra hösten 2017. Miljontals kvinnor och icke-binära* gick ut i sociala medier och talade om att de hade fått nog av sexuella trakasserier och övergrepp från framförallt män.

I Sverige skapades över 65 upprop. Några exempel var #medvilkenrätt för kvinnor i juristbranschen, #tystiklassen för elever och #timeout för kvinnor i idrotten.

Ett annat upprop var #byss (#slådövaörrättill på svenska). 634 döva, hörselskadade och dövblinda kvinnor och icke-binära protesterade mot sexuella trakasserier och övergrepp i dövsamhället och krävde att tystnadskulturen skulle brytas en gång för alla. Uppropet publicerades på dn.se den 3 december 2017.

#byss gick till historien. Aldrig hade en sådan omfattande markering skett bland döva i Sverige tidigare. Och inget liknande manifest hade uppkommit i andra länder, erfar DT. I uppropet samlades vittnesmål som visade att problemen var strukturella och fanns överallt i dövsamhället: inom föreningslivet, idrottsvärlden, skolan och kyrkan med flera.

Nu har ett år gått sedan #byss-uppropet. Hur har det

påverkat den svenska dövrörelsen? DT har pratat med organisationsföreträdare.

Sveriges Dövas Riksförbund. DT mötte Malin Kvitvær, vice ordförande för SDR och en av fyra initiativtagare bakom #byss, under en workshop om likabehandling, som riksförbundet ordnade i Uppsala den 17 november 2018.

SDR tog fram ett förslag till likabehandlingsplan som omfattar riksförbundet och tillhörande regionala och lokala organisationer. Representanter från dövföreningar och anslutna medlemsorganisationer diskuterade förslaget under workshopen.

Likabehandlingsplanen har inte kommit till på grund av #byss, vill SDR betona för DT. Planen har sin grund i en proposition som antogs på SDR:s kongress i juni 2017 och som den förra förbundsstyrelsen tog fram.

SDR har dock likt andra organisationer blivit påverkat av #metoo-vågen. I samband med föreningsforumet ifjol har förbundet publicerat ett uttalande om att det skett kränkningar och övergrepp i både förbundet och föreningarna. SDR ber alla som drabbats om ursäkt för att de inte alltid klarat av att stå upp för utsatta personer. Därför ska krafttag tas för att skapa trygga miljöer för alla oavsett bakgrund. Här kommer likabehandlingsplanen in i bilden. Den fastställs av förbundsstyrelsen efter årsskiftet – detta efter att den blivit reviderad baserat på synpunkter från workshopsdeltagarna och remissvaren.

Nu har det gått ett år sedan #byss. Hur tror du, i egenskap av vice ordförande för SDR, att uppropet har påverkat dövrörelsen?

– Den största skillnaden mot förra året är att tystnadskulturen har blivit uppbruten. Tidigare var det hysch-hysch. Vi pratade inte om det. Nu finns den kulturen inte kvar. Om en person berättar något, lyssnar vi och tror på personen. Framförallt tror jag att det numera tas större hänsyn till den som utsätts, än förövaren. Alltså så som det ska vara, säger Malin Kvitvær.

Hur har det varit att jobba med likabehandlingsplanen?

– Det har varit ett stort och roligt arbete. Ett sådant dokument har inte funnits tidigare. Vi har försökt att få med allt i planen utan att det blir för tungt, säger Malin Kvitvær.

Vad hoppas SDR att likabehandlingsplanen leder till?

– Vårt mål är att den ska vara ett stöd och hjälp för våra lokala och regionala föreningar i deras arbete med att skapa trygga miljöer. Som vi vet är inget svartvitt. Alla situationer som kan uppkomma är olika. Men kränkningar och övergrepp får aldrig förekomma – det är en sak som är glasklar. Vår organisation ska vara en trygg plats för alla våra medlemmar. Tanken är att planen ska underlätta för föreningarna, säger hon och fortsätter:

– Vi har redan nu märkt vilken stor nytta vi har av den här likabehandlingsplanen. Det har redan varit några situationer där vi haft nytta och kunnat låta oss vägledas av det som står i planen. I den finns det förslag på åtgärder vid kränkande handlingar. Det känns tryggt att kunna hänvisa till dem.

Likabehandlingsplanen är tänkt att vara ett levande dokument som revideras av styrelsen varje år.

– Den ska absolut inte ligga på hyllan och samla damm, säger Malin Kvitvær.

I dokumentet finns exempelvis stycken om osynliga maktstrukturer, vilka normer som råder och hur härskartekniker kan motverkas. En tydlig ansvarsfördelning finns också uppsatt och så listar på hur alla kan känna sig inkluderade och hur man kan agera ifall någon blir utsatt för kränkande handlingar, och mycket annat.

Svenska Dövidrottsförbundets styrelse (SDI) beslöt i slutet av förra året att 2018 års tema skulle vara jämställdhet och inkludering. Detta efter #metoo och #byss.

SDI har en lång lista på aktiviteter och åtgärder som gjorts under året med koppling till temat. Syftet är tryggare idrottsmiljöer för samtliga deltagare.

Hur har #byss påverkat SDI?

– Vi har fått ökad förståelse för frågorna kring jämställdhet och inkludering och ökad kunskap om hur vi bemöter alla våra medlemmar med respekt och om hur vi kan ge våra medlemmar verktyg så att de ska våga säga ifrån när något inte står rätt till, säger Kenneth Lundh, generalsekreterare för SDI.

– Förut pratade vi ofta bara om själva idrotten. Nu är idrott också en samhällsfråga, säger Calle Rasmussen, SDI-ordförande.

Samhällsfråga, hur menar ni?

– Dövidrottsrörelsen är en viktig del av civil- och dövsamhället. Det handlar inte bara om idrott utan också om frågor som utanförskap fysiskt och psykiskt välbefinnande, säger Kenneth Lundh.

SDI är ett av Riksidrottsförbundets (RF) 71 medlemsförbund och kan därmed använda sig av de resurser som RF har. Ett exempel är utbildningen 5 steg mot en jämställd och inkluderande idrott som SDI:s kanslipersonal, styrelse och valberedning tagit del av via SISU Idrottsutbildarna (en del av RF).

En kortare version av samma utbildning har också anordnats på dövidrottsforumet och representantskapsmötet under en helg i maj i år för lokala idrottsklubbar och landslagen.

En likabehandlings- och jämställdhetsplan ska också tas fram.

Västanviks folkhögskola i Leksand är Sveriges första och äldsta folkhögskola för döva och andra som är intresserade av att studera i en teckenspråksmiljö.

Folkhögskolan har med anledning av #byss och #metoo tagit fram en likabehandlingsplan. Den blev fastställd i september i år och gäller alla i skolan, såväl deltagare som personal.

Hur har #byss påverkat Västanviks folkhögskola?

– Positivt! Vi har fått en större medvetenhet och öppenhet, och blivit modigare. Nu vågar vi mer än tidigare säga ifrån när vi tycker att något är fel. Vi har fått jobba mycket med utformningen av likabehandlingsplanen och översatt den till teckenspråk. Alla klasser har gått igenom och diskuterat den. Det ska kännas självklart att prata om den, säger rektor Gunilla Kolm och fortsätter:

– Det är viktigt att vi tar upp ”mjuka värden” som psykosocial arbetsmiljö och inte bara pratar om saker som ”gått sönder”.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: SARA DOMSTRÖM

TIPS: Nya Perspektiv har ett program på samma tema, se avsnitt 8 säsong 5 på SVT Play.

* icke-binär – en person som varken känner sig som kvinna eller man.

FOTO: MARIA NORBERG

Karlslundsgården kan ta emot döva utanför Örebro kommun

● I oktober hade 12 teckenspråkiga medarbetare anställts på Karlslundsgården. Av dessa är 8 undersköterskor och två nattpersonal. Lise Fredriksen Bach, enhetschef på Karlslundsgården, berättar för DT att fram till skrivande stund i oktober har tre personer sökt boende på Karlslundsgården. Enligt kommunen är det ett mörkertal vad gäller behovet av teckenspråkigt boende så de börjar med åtta platser men kan bereda för ytterligare platser. Personer utanför Örebro kommun kan söka till Karlslundsgården. Man måste då kontakta biståndshandläggaren i den egna kommunen för att få ett beslut.

Dövteaterns fader har avlidit

● Den amerikanska skådespelaren, Bernard Bragg, gick bort i slutet av oktober. Han blev 90 år gammal. BB, som han kallades för, brukade sägas vara dövteaterns fader. 1967 var han med och bildade USA:s första teckenspråksteater, National Theatre of the Deaf. Riksteaterns Tyst Teater (grundad 1970) skriver på sin Facebook-sida att BB är en legend som öppnat många dörrar inom teckenspråksteater med nyskapande teaterformer. BB har gjort en rad saker. Till exempel har han varit i Sverige och undervisat dramaelever på Västanviks folkhögskola och skådespelarstudenter på Teaterhögskolan (i dag Stockholms konstnärliga högskola).

Nu kan skräckfilm också kännas

● I en skräckfilm står ljudet ofta i centrum då något okänt och farligt lurar i bakgrunden. Därför har Samsung tagit fram ett alternativt ljudspår till den svenska skräckfilmen "Låt den rätte komma in". Spåret gör att döva som tittar på filmen kan känna vibrationer. Amina Ouahid, känd från Riksteaterns Tyst Teater, har testat produkten. Hon säger att händelserna känns rent fysiskt och att filmupplevelsen förstärks på ett nytt sätt. Filmen kan ses gratis på SF Anytime. Då behöver man ha köpt vissa produkter från Samsung som kostar tusentals kronor – mer information finns på Samsungs sajt (sök på Make life cinematic).

FOTO: SVT/ANDERS STRÖMQUIST

Rapport ska teckenspråkstolkas varje vardag med start nästa år

● Rapport teckenspråkstolkas varje vardag klockan 18.00 med start den 7 januari 2019 på SVT Play. En smygstart har dock skett redan den 3 december. Tanken är att tekniken och tolkarna sluttränas i skarpt läge de flesta vardagar fram till sista helgen före jul. Fem teckenspråkstolkar har anställts på heltid för den här satsningen. Därmed kan SVT sänka beredskapstiden för när en tolk kan rycka in och tolka vid stora nyhets-händelser: från 2 timmar till max 30 minuter på dagtid. SVT fick kritik för sin senfärdighet i samband med terrordådet på Drottninggatan i Stockholm förra året. De började tolka extra sändningar nästan fyra timmar efter dådet.

Lokala nyheter textas på svt.se

● Landets döva och hörselskadade tittare har länge velat se textade regionala nyheter. Nu har SVT äntligen beslutat att alla lokala nyhetsinslag som publiceras på SVT:s sajt och i SVT:s app ska textas. De lokala nyheternas tv-sändningar kan ännu inte textas, enligt SVT. Anledningen är att tekniken inte finns. SVT har 21 lokala parallella nyhetssändningar samtidigt. Därför är det omöjligt enligt SVT att erbjuda 21 olika undertexter. Vidare är det en utmaning att låta ett stort antal personer direkttexta 21 sändningar samtidigt. SVT har i år krav på sig av regeringen att texta 100% av icke-direktsända program och minst 65% av direktsända program.

Laith Fathullas fall tas vidare

● Tidigare i år skrev DT om Laith Fathulla som nekades vikarierande receptionist-jobbet på Tolkcentralen i Stockholm. Motiveringen var att han inte kunde ta taltelefon. Nu har hans fackförbund, Unionen, stämt Stockholms läns landsting för diskriminering. Hans fall ska tas upp i Arbetsdomstolen. Unionen menar att landstinget som driver tolkcentralen inte vidtagit skäligen åtgärder för tillgänglighet trots att Laith Fathulla har tillräcklig kompetens. Skäliga åtgärder är till exempel hjälpmedel och en omfördelning av arbetsuppgifter där kollegor kan ta emot röstsamtal. Laith Fathulla säger till DT att han är glad att facket står på hans sida.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Åsa Henningsson om SDR:s organisationsförändring

● Hallå där, Åsa Henningsson. SDR ska göra en förändring i organisationen nu snart, vad innebär den?

– SDR har i många år haft en försäljningsverksamhet, där vi haft en butik samt bedrivit telefonförsäljning. De senaste åren har intäkterna och utgifterna inte stått i proportion till varandra. I dag finns det exempelvis många fler andra aktörer som bedriver telefonförsäljning och konkurrensen har blivit hård. Vi har därför beslutat att avveckla butiken samt telefonförsäljningen till förmån för den turkosa handeln.

Den turkosa handeln, vad är det?

– I dag finns det flera företag som ägs och drivs av döva, företag som säljer produkter och tjänster. De utgör den turkosa handeln.

Vad tänker du själv kring förändringen?

– Jag tror på vår förändring och jag tror på den turkosa handeln. Vi på SDR vill uppmuntra våra döva företagare och hjälpa till att synliggöra deras produkter och tjänster via oss. I dag har vi andra förutsättningar än förr så vi vill tänka nytt. Samtidigt hyser jag full förståelse och respekt för de personer som varit involverade i vår försäljningsverksamhet som pågått i nästan 50 år!

TEXT: MARIA NORBERG

234

auktoriserade teckenspråkstolkar finns det i Sverige nu, enligt Kammarkollegiet. Av dem är 2 också auktoriserade rättstolkar och 7 auktoriserade sjukvårdstolkar.

Så har det gått för döva i valet

I september ägde valet rum. DT har tagit reda på hur det har gått för de sex döva kandidaterna.

ALEXANDRA ROYAL (C)

Centerpartisten Alexandra Royal bedrev sin första valkampanj i år. Hon kandiderade till Örebro fullmäktige och fick 250 personröster. Om antalet personkryss säger hon: "Väldigt hedrande. Mina partikamrater som varit med längre var djupt imponerade, de sa att 250 var en mycket bra siffra". Det räckte dock inte för att få en plats i fullmäktige.

C, KD och S styr Örebro kommun. Partierna har tillsammans kommit överens om vilka som ska få ordförande- och vice ordförande-posterna i nämnderna. Alexandra Royal har tackat ja till att bli föreslagen som vice ordförande i fritidsnämnden. Om hennes nämnduppdrag fastställs i fullmäktige den 10-11 december, vilket det sannolikt gör, kommer hon att arbeta 12% som politiskt förtroendevald och 88% som lärare på Mo Gård folkhögskola.

"Jag är ny som politiker så jag ser fram emot att lära känna politikerna och lära mig mer hur det politiska arbetet fungerar på olika nivåer i kommunen", säger hon som tänker driva sina hjärtefrågor såsom likvärdiga möjligheter till god hälsa för alla, teckenspråkig förskola för döva barn och äldre dövas rätt till service på teckenspråk i partiet.

ERIK RNEBORG (SD)

Sverigedemokraten Erik Runeborg är Sveriges enda döva kommunfullmäktigeledamot. För honom var det en överraskning att han, som stod som nummer 6 på valsedeln, kom in i Nynäshamn kommunfullmäktige. Han är ny som politiker. "Det känns nytt och spännande", säger han.

SD är ett oppositionsparti i Nynäshamn. Kommunen styrs av allianspartierna med stöd av Sorunda- och Nynäshamns kommunparti och Pensionärspartiet.

Erik Runeborg säger att han brinner för skolfrågor och tillgång till ungdomsgårdar. En fråga som han tänker ta upp är ökade möjligheter att läsa teckenspråk för hörande och teckenspråk som modersmål i grundskolan och en annan ambition han har är att se till att det svenska handalfabetet finns uppsatt i varje klassrum i grundskolan och på varje förskola.

I december får han veta mer om vad han kan få för politiska uppdrag i kommunen utöver platsen i fullmäktige.

ELISABETH WESSEL (L)

Elisabeth Wessel bedrev också sin första valkampanj i år för Liberalerna i Vänersborg. Hon fick 32 personkryss i kommunvalet, en summa som inte tog henne hela vägen till kommunfullmäktige. Nämnduppdrag kan dock bli aktuella för henne. Hon har visat intresse för att sitta i en nämnd, gärna med koppling till döva och teckenspråk, berättar hon för DT. Före jul kommer hon att få besked om hur det går. En av frågorna som driver henne är fritidsgården för döva i Vänersborg. Den har problem då den bara drivs ideellt på måndagar och inte längre har anställd personal. I staden finns en specialskola för döva och hörselskadade, Vänerskolan.

ISABELLA HAGNELL (S)

Socialdemokraten Isabella Hagnell kandiderade till Stockholms landstingsfullmäktige. Det var första gången som hon ställde upp i valet. Hon fick 202 personkryss – en siffra som hon blev väldigt glad över trots att hon inte hade möjlighet att delta i valet fullt ut. Det räckte inte för att få en plats i fullmäktige. Hennes hjärtefrågor i landstinget är bl.a. tolktjänst, hörselvård och sjukvård – samma frågor som hon nu i egenskap av generalsekreterare kan driva i SDR, men då för hela Sverige. Och hon har blivit föreslagen som ersättare i fastighetsnämnden i kommunen Stockholms stad. Nämndplatserna fastställs före årsskiftet.

PIAKERSTIN SILVERDAL (KD)

Kristdemokraten Piakerstin Silverdal från Gävle gjorde sin andra valkampanj i år. I kommunvalet fick hon 9 personkryss, 22 i landstingsvalet och 4 i riksdagsvalet. Däremot har hon fått i uppdrag att i KD Gävle bilda en arbetsgrupp som har fokus på tillgänglighet och personer med funktionsvariationer. Arbetsgruppen består av kristdemokratiska politiker som kommer att bevaka dessa frågor i kommunfullmäktige och nämnderna. "Jag är glad över att få leda detta viktiga område i partiet för KD", säger hon till DT.

MIA MODIG (FI)

Mia Modig från Feministiskt initiativ kandiderade till riksdagen och Stockholms landstingsfullmäktige. I riksdagsvalet fick hon 379 personkryss. Av statistiken att döma är hon extra populär i län där det bor många döva, till exempel i Stockholm och Örebro. I landstingsvalet fick hon 344 kryss. FI kom inte in i riksdagen och Stockholms landstingsfullmäktige. Mia Modig är nu vice ordförande för FI Stockholm (kommunen Stockholms stad där FI har 3 mandat och sitter i oppositionen).

Eva Smedberg miste sin personliga assistans:

– Jag lever som i en hönsbur

Efter många års kamp fick Eva Smedberg äntligen rätt till personlig assistans sommaren 2016. Hon upplevde en frihet hon så länge saknat fram till sommaren 2018. Sedan framtogs hon sin frihet på ett brutalt sätt på grund av Högsta förvaltningsdomstolens prejudicerande beslut.

– Jag blev mer aktiv, var iväg och simmade, promenerade, handlade kläder och träffade vänner. Sådant som jag inte vill eller kan göra med min man. Jag saknar det så otroligt mycket i dag, säger Eva med tårar i ögonen.

Friheten var inte bara Evas. Hennes man Hans berättar att även han kunde pusta ut. Han kunde nu känna sig mer som den make han är och inte den assistent han kommit att bli. Hans hämtar en tjock bunt med papper och tillsammans berättar han och Eva sin historia.

Kampen började redan för tio år sedan då Eva ansökte om stöd hos Örebro kommun och fick avslag. Eva har Usher typ 2, gråstarr och besvär med gula fläcken på ena ögat. Fyra år efter det första avslaget fick hon och maken kontakt med en jurist som hade god kunskap om personer med dövblindhet. Kontakten med juristen ledde till en ansökan om stöd hos Kumla kommun (de hade flyttat till Kumla) och hos Försäkringskassan.

Försäkringskassan avslag på ansökan och Eva överklagade. Ärendet gick då till Länsrätten som delvis stod på Evas sida. Hon fick rätt till LSS från Försäkringskassan och meddelade Kumla kommun att de skulle frysa hennes ansökan eftersom hon fått stöd genom LSS. Eva gjorde en överklagan då hon inte var riktigt nöjd med stödets omfattning och ärendet gick upp till Kammarrätten, som även de stod på Evas sida. Nu fick Eva personlig assistans 328 timmar per månad, vilket motsvarar all vaken tid.

– Tre assistenter jobbade åt mig, en på heltid och två på 60%. Resten av tiden var strötimmar där jag använde vänner och släkt beroende på situationen, berättar Eva.

Så kom den mörka dagen, nästan exakt två år senare. Hans berättar att han och Eva var på bussresa till Spanien med Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB).

– Vi var i Helsingborg och skulle precis åka på färjan mot Tyskland när jag fick sms:et från vår jurist, berättar Hans. Juristen talade om att vi förlorat fallet!

Vad var det som egentligen hade skett? I 18 månader hade domen legat hos Försäkringskassan som sedan plockade fram ärendet och överklagade till Högsta Förvaltningsdomstolen varpå de fick rätt. Stämningen i bussen blev tryckt. Väl hemma från resan fanns ett brev på posten från Försäkringskassan som meddelade att all personlig assistans skulle avslutas tvärt.

Eva sitter tyst en lång stund och tillägger sedan:

– Det här var i juli nu i år och min sommar har varit hemsk, jag är mer tyst och sitter mer hemma oförmögen att ta mig ut på egen hand. Så här vill jag inte leva!

Hur går man vidare efter ett sådant här bakslag? Juristen påminde Eva om att hon hade en ansökan hos Kumla kommun som hon kunde återaktivera igen. Sagt och gjort. Kommunens handläggare har nu varit på hembesök hos Eva och berättat att de nu förstår allvaret. 70 dagar efter hembesöket gav Eva upp och skickade ett brev till kommunen där hon efterlyste ett uppföljningsmöte varpå hon fick en ursäkt och ett löfte om att hon ska få ta del av utredningen. Där står hon nu och vågar knappt hoppas mer.

– Kommunen har en skyldighet att ge minst 20 timmar ledsagning per vecka, men kan också ge mycket mer, påpekar Hans.

Hans är ett stort stöd och väl insatt i alla turer fram och tillbaka under dessa tio år. Han menar att han fortfarande står fast vid att beslutet är helt fel och att det finns många frågetecken. I den senaste domen begärdes yttranden från tre organisationer; Socialstyrelsen, Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB, samt Sveriges Kommuner och Landsting, SKL.

Av svaren var det bara SKL som yttrade sig om att Eva inte bör ha rätt till personlig assistans. Hans småler och säger:

– SKL biter sig själva i svansen! Nu leder detta till att personer med dövblindhet istället bokar tolk via landstinget till många fler ärenden än de egentligen skulle behövt om de hade personlig assistans, till exempel för att gå och handla mat!

Ett annat frågetecken som Hans vill lyfta fram är att hela domen bygger på en stor okunskap om dövblindhet och deras livssituation. I de olika dokumenten Eva och Hans samlat på sig under dessa tio år blandas begrepp som taktil teckenspråkstolkning och taktil kommunikation ihop. Till exempel stod det taktil kommunikation i prövningstillståndet till Högsta Förvaltningsdomstolen, men taktil tolkning i deras slutliga beslut. Två helt olika saker som i ren okunskap blandats ihop och inte åtskilts, vilket fått förödande konsekvenser. Eva är både glad och ledsen över Hans engagemang i kampen.

– Jag blir ledsen när jag ser att Hans gör sådant som jag skulle gjort om jag hade personlig assistans, som att gå till tvättstugan eller laga mat. Jag lever som i en hönsbur just nu.

DT har bett Kumla kommun om en kommentar, men utan att få svar. Utredningen pågår hos dem vid den här pressläggningen.

Amanda Lindberg, ordförande för FSDB, ser med stor oro på domen, som tydligt visar att okunskapen är stor i frågan om kommunikation för personer med dövblindhet. Hon menar att domen kommer att påverka fler personer med dövblindhet än den hittills gjort. Domen har använts i andra fall där personer med dövblindhet som i dag har personlig assistans blivit framtagna den helt eller delvis. Ett av de grundläggande behoven för personlig assistans är att kommunicera med andra. FSDB anser att detta grundläggande behov omfattas av taktil kommunikation, vilket inte ska likställas med dövblindtolkning. Amanda Lindberg förklarar hur personer med dövblindhet påverkas av denna dom:

– Regeringen har tidigare beslutat om frysta tvåårsomprövningar när det gäller statlig personlig assistans och därför har vi ännu inte sett en större påverkan. Men när de frysta omprövningarna upphör, då kommer många fler att påverkas. När det gäller nya ansökningar om personlig assistans så påverkas personer med dövblindhet då kommunen kan neka individen personlig assistans med hänvisning till domen.

FSDB har skickat en skrivelse till den nuvarande LSS-utredningen samt till socialutskottet i riksdagen. De kommer också att agera genom att några utvalda personer som kommunicerar på taktilt teckenspråk nu beställer dövblindtolk till en rad olika situationer de vanligtvis inte bokar tolk till, som en markering.

– Domen är ytterligare ett bevis på att situationen för personer med funktionsnedsättning, i synnerhet personer med dövblindhet, hamnar mellan två stolar och det accepterar inte FSDB, avslutar Amanda.

TEXT & FOTO: MARIA NORBERG

WFD tvingas skära ner

World Federation of the Deaf (WFD) har 135 nationella dövförbund som medlemmar. 40 procent av dem har inte betalat in medlemsavgiften i år. Därför har WFD blivit tvunget att nedbemanna sitt kansli. Dessutom riskerar WFD att få färre medlemsländer nästa år.

Obetalda medlemsavgifter är ett större problem än tidigare – några nationella dövförbund har till och med inte betalat in sin årliga medlemsavgift till WFD ända sedan 2008. Detta trots många påminnelser från världsförbundet. Nu motsvarar de obetalda medlemsavgifterna drygt 70 000 euro (725 000 svenska kronor).

– Det är inte bara nationella dövförbund i utvecklingsländer som inte betalat, utan också dövförbund i utvecklade länder. Att ett land är rikt behöver inte betyda automatiskt att ett dövförbund också är det, säger Eeva Tupi, direktör vid WFD. Hon fortsätter:

– Att de inte betalat kan ha flera orsaker. Exempelvis får några nationella dövförbund i Afrika inte längre bidrag av nordiska dövförbund och har därför en ansträngd ekonomi. Ett annat skäl är att den globala ekonomin går sämre nu.

WFD har i november blivit nödgat att banta sitt kansli då kostnadsnivån stiger. Två anställda har fått gå ner i arbetstid från heltid till halvtid. Obetalda medlemsavgifter är en orsak. Två andra orsaker är att det är osäkert hur mycket WFD som har sitt säte i Helsingfors kan få i bidrag av den finska staten nästa år och att WFD ännu inte fått ta del av intäkterna från WFD:s kongress i Istanbul 2015.

Nu arbetar WFD intensivt med att ha samtal med samtliga icke-betalande förbund innan året går ut. Förhoppningen är att de kan betala in medlemsavgiften.

Enligt stadgarna kan ett nationellt dövförbund som inte betalat in medlemsavgiften inom tre månader förlora sin rätt att skicka sina delegater till generalförsamlingen, rösta, skriva motioner och nominera utmärkelser. Om ett förbund inte har betalat mer än tre månader efter förfallodatum, kan förbundet uteslutas från WFD.

– Tyvärr riskerar vi att få färre medlemsländer nästa år, säger Eeva Tupi.

På frågan hur obetalda medlemsavgifter kan undvikas i framtiden, svarar Eeva Tupi att flera åtgärder behöver göras. WFD behöver markera kraftfullare att det krävs mycket arbetstid att skicka påminnelsefakturor: arbetstid som kunnat användas bättre till annat. En annan är att tydligare kommunicera att WFD är helt bidragsberoende och undersöka hur WFD kan få nya intäkter, t.ex. via gåvor. Ytterligare en planerad åtgärd är att WFD:s styrelse föreslår höjda medlemsavgifter på generalförsamlingen i Paris i juli nästa år.

– WFD är det enda världsförbundet som arbetar med dövas rätt till teckenspråk. Vi behöver alla fundera på hur vi ska fortsätta kampen för dövas rättigheter, säger Eeva Tupi.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

SDR säger till DT att de i februari i år har betalat in medlemsavgiften till WFD och även till European Union of the Deaf (EUD).

Stolta styrelsemedlemmar på jubileumsfesten.

Tårtor serverades på tillställningen.

Unikt industrilandskap mitt i staden.

DT besöker Dövas Förening i Norrköping

Artikelserien Landet runt fortsätter. Den här gången hälsar vi på Dövas Förening i Norrköping som fyller 110 år och deltar i deras jubileumsfest. En av gästerna är Socialdemokraternas toppolitiker Lars Stjernkvist, känd profil i staden.

Dövas Förening i Norrköping är en av Sveriges äldsta kvarvarande dövföreningar. Den grundades den 25 oktober 1908: en tid då staden blomstrade som industristad. Många döva arbetade inom textilbranschen. De goda tiderna varade fram till ungefär 1960-talet. Sedan var textilkrisen ett faktum i Sverige – en rad fabriker lades ner, något som drabbade Norrköping hårt.

I dag är det unika industrilandskapet, mitt i staden, Norrköpings stolthet. Dövföreningen har sin jubileumsfest invid den vackra byggnaden från 1852 nära industrilandskapet.

Uppemot 50 gäster är med på jubileumsfesten. De flesta kommer från dövföreningarna i Linköping och Norrköping. De övriga är inbjudna representanter, till exempel Lars Stjernkvist, ordförande i Norrköpings kommunstyrelse och Socialdemokraternas före detta partisekreterare, och SDR:s styrelseledamot Lolo Danielsson.

Gästerna bjuds på tre-rättersmiddag, tal och cirkusnummer av unga från föreningen Norrköpings cirkus och varieté.

Lars Stjernkvist säger i sitt tal att han har svårt att förstå att det svenska teckenspråket blev erkänt av riksdagen så sent som 1981. Lolo Danielsson från SDR talar om att det är imponerande att dövföreningen stått stadig i alla tider trots många lokalbyten.

I dag har dövföreningen sin lokal på Thapperska en bit utanför centrum. Byggnaden är kommunens. Föreningen, en del av paraplyorganisationen Funktionsrätt Norrköping, får använda lokalen gratis.

– I dag har dövföreningen en god ekonomi tack vare att vi får låna lokalen gratis. Men tyvärr får vi färre besökare än när vi hade en mer centralt belägen lokal, berättar ordförande Anders Johansson.

Flera medlemmar som inte är bilburna tycker att det är

besvärligt att ta sig till dövföreningen. Busshållplatsen ligger flera hundra meter bort.

– Vi har en dialog med Funktionsrätt Norrköping om att det borde byggas en busshållplats precis utanför Thapperska, säger Anders Johansson.

I dag har dövföreningen runt 60 medlemmar. Ledamot Anna-Lena Zimmerklev säger att de flesta är mellan 50 och 70 år gamla.

En viktig medlemsbas är det tiotal döva ungdomar som spelar futsal. Dövas Förening i Norrköping är också en dövidrottsklubb, en del av Svenska dövidrottsförbundet.

– Vi har ungdomar bland annat från Örebro som vill spela futsal här i Norrköping, för att det är lättare att få plats i en klubb här, berättar Anders Johansson.

Eftersom dövföreningen nu har färre besökare än tidigare, ordnar de istället mer utflykter. Ett exempel är att de har besökt en strutsfarm. Nästa vår ska de resa till Holland och uppleva dess tulpanfeber med mera.

Dövföreningen har också en del gemensamma aktiviteter med Linköpings Dövas Förening. De turas om att ha julbord och midsommarfest.

På frågan om hur Anders och Anna-Lena tror att framtiden ser ut för dövföreningen, svarar Anna-Lena att det är svårt att förutspå och Anders tror att dövföreningen kommer att finnas kvar så länge han lever.

På jubileumsfesten möter DT två av medlemmarna. Den ena är Sandra Kasinski som varit medlem i 25 år:

– Förut var det mer aktiviteter och jag minns att 90- och 100-årsjubileerna drog mer folk. Jag beklagar att det är färre medlemmar nu. Hoppas flera döva vill flytta hit för det är trevligt samkväm här, säger hon.

Den andra är Tommy Glenmark från Kristianstad som har särbo i Norrköping.

– Jag tycker om att komma hit för det är fler döva här än i Kristianstad, säger han.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Läs tidigare delar i Landet runt-serien på dovastidning.se

Tyst Teater föreslås visas på färre orter

Statskontoret föreslår att Tyst Teater ska visa sina produktioner på färre orter, men där många döva bor. Mindy Drapsa, t.f. konstnärlig ledare för Tyst Teater, är positiv till förslaget.

I slutet av förra året gjorde Statskontoret en analys av Riksteatern på uppdrag av regeringen. I analysen presenteras en rad förslag på hur Riksteatern kan bli ännu starkare och bättre på att möta framtidens utmaningar. Ett av förslagen rör Tyst Teater, en del av Riksteatern. Statskontoret anser att de ska koncentrera sin verksamhet till ett antal orter där deras målgrupper finns.

Mindy Drapsa, t.f. konstnärlig ledare, säger till DT att det är positivt att Statskontoret tagit till sig Tyst Teaters önskemål om att deras produktioner ska visas på färre orter. Istället kan en produktion visas oftare på en och samma plats.

– Nu händer det att vi har en nästan tom publik i en liten stad och en helt utsåld föreställning i en stor stad där många missat chansen att se den, säger Mindy Drapsa.

Riksteatern har 230 lokala teaterföreningar runt om i Sverige. De kan välja vilka pjäser de vill visa ur Riksteaterns utbud. Alltså kan de i egenskap av arrangörer vilja visa någon av Tyst Teaters produktioner, ibland i samarbete med en lokal dövförening.

Skolor har också möjlighet att visa Tyst Teaters pjäser.

Tyst Teater önskar förändra arrangörskapet och göra som den berömda Cullbergbaletten, också en del av Riksteatern. Det är att de till viss del ska ha egna marknadsförare och turnéläggare, något som Statskontoret tagit fasta på.

Två av anledningarna är att de lokala teaterföreningarna ofta saknar kunskap om scenkonst på teckenspråk och Tyst Teaters målgrupper och att dövföreningar inte alltid har de resurser som krävs för att kunna arrangera en föreställning.

Tyst Teater har nyligen ansökt hos Arvsfonden om projektmedel för att kunna bedriva ett treårigt projekt med stöd av SDR.

Om ansökan beviljas, är tanken att projektet går ut på att utveckla nya arbetssätt där Tyst Teaters produktioner i första hand ska visas på sex orter med "riktiga" teaterhus, t.ex. stadsteater: Malmö, Göteborg, Örebro, Stockholm, Falun och Sundsvall. Ett av arbetssätten är att publikcoacher anställs som bland annat ska se till att marknadsföra produktionerna i de regioner som de ansvarar för. Till exempel kan teatern i Sundsvall locka besökare från Härnösand och andra städer i Norrland.

Mindre orter kan fortfarande visa Tyst Teaters produktioner, då i mån av tid.

DT rapporterar om projektansökan blivit beviljad i ett senare nummer.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

TECKENSPRÅKIGA FÖRETAG OCH ORGANISATIONER
ÖNSKAR GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!

Västerviks
folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Vårängens Förskola
Pysslingen

MO GÅRD

Teckenspråkigt tolkbolag

tolkforall.se

Johanna Mesch om sin tid som gästprofessor i Florianopolis:

– Teckenspråksforskning på framfart i Brasilien

Johanna Mesch, till vardags docent vid Stockholms universitet, har arbetat som gästprofessor i världens femte folkrikaste land, Brasilien. För DT berättar hon om hur det har varit att vara med och utveckla den unga teckenspråksforskningen vid ett universitet i Florianopolis. Hon har även fått följa det omtalade presidentvalet på plats.

Teckenspråksforskningen vid universitetet Federal de Santa Carina i Florianopolis är på stark frammarsch. 2006 blev det brasilianska teckenspråket (libras) ett akademiskt ämne, fyra år efter det officiella erkännandet av libras. Då arbetade endast 4 anställda vid teckenspråksinstitutionen på universitetet. Nu jobbar hela 30 anställda varav 18 döva i olika roller där.

De har en omfattande språkdokumentation som pågår mellan 2018 och 2022. I projektet anlitas bland annat sju utländska gästprofessorer som turas om att vara på plats i tre månader och bidra med sin expertis. Johanna Mesch är en av dem.

Vad fick dig att tacka ja till att bli gästprofessor?

– Jag såg det som en rolig utmaning att arbeta på ett för mig nytt universitet med stor utvecklingspotential, säger hon.

I augusti lämnade hon sommarvärmen i Stockholm för kyligare breddgrader i Florianopolis. På södra halvklotet är årstiderna de omvända. När vi har sommar här i Sverige, är det vinter i Brasilien.

Hon kände sig på en gång varmt välkommen. Hennes uppdrag kunde sägas vara tredelat. Den ena delen var att utveckla universitetets teckenspråksantologi (samling av litterära berättelser på teckenspråk, t.ex. poesi och humor).

– Det handlar om hur vi ska paketera innehållet, hur vi ska kunna hitta lämpliga berättaraktörer, och hur vi ska kunna benämna olika antologier rätt, med mera, säger Johanna Mesch som blivit imponerad av den brasilianska teckenspråksantologin.

– Vi på Stockholms universitet ligger efter på det här området. Visst, vi har en del berättelser på teckenspråk, men vi behöver också definiera och beskriva dem. Så vi får fundera på hur vi kan utveckla den biten.

Den andra delen var att Johanna som observatör fick följa föreläsningarna i ämnet teckenspråk som andraspråk. Hon gav också råd och tips till projektmedarbetare om hur en students färdigheter i teckenspråk som andraspråk kan bedömas med hjälp av den gemensamma europeiska referensramen för språk (CEFR).

Den tredje delen var libras grammatik. Johanna Mesch följde också universitetets arbete med att utveckla den första delen av teckenspråkskorpusen (textsamling på teckenspråk). Med hjälp av korpusen kan en student analysera teckenspråksgrammatik.

Antologin, korpusen, beskrivningarna av färdigheter vid teckenspråksundervisning och teckenspråkslexikonet kommer att vara med i universitetets teckenspråksportal på webben.

Under tre månader hann Johanna Mesch lära sig en del libras.

– De på universitetet sa skämtsamt innan jag åkte hem att jag var på B2-nivå (tre steg från högsta nivån A1 enligt CEFR), säger hon leende, och berättar vidare:

– En bra sak med att möta hörande studenter var att de till skillnad från döva studenter hade svårt att förstå internationella tecken så jag blev tvungen att använda libras.

Öppet hus för studenter i teckenspråk och teckenspråkstolkning.

Korridor på universitetet Federal de Santa Catarina.

En av stränderna i Florianopolis.

Kontroversielle Jair Bolsonaro valdes till president.

Libras är i grunden influerat av det franska teckenspråket och möjligen lite av det italienska teckenspråket.

Det var enligt Johanna Mesch nära att libras alfabet skulle komma att springa ur det svenska alfabetet, i likhet med alfabetet i det portugisiska teckenspråket.

– Pär Aron Borg* skulle åka båt från Portugal till Brasilien 1827, men resan blev inställd, berättar hon.

På den tiden var det ”logiskt” att libras alfabet skulle vara portugisiskt influerat eftersom Brasilien var en av Portugals forna kolonier och det talades portugisiska i landet, något det fortfarande gör.

Istället kom en fransk döv lärare till Brasilien och spred franskt teckenspråk där i mitten av 1800-talet. I samma veva grundades landets första dövskola 1857 i Rio de Janeiro.

Johanna Mesch blev både imponerad och fascinerad när hon såg hur kreativ och framåtriktad teckenspråksinstitutionen i Florianopolis var. Ett exempel är att kulturfestivalen Folklore arrangeras av universitetet vartannat år. Då erbjuds workshops och uppträdanden, t.ex. teckenspråkspoesi, humor och dans.

– Det är spännande att se hur universitetet samarbetar med kulturarbetare. Syftet är att studenter ska kunna beskriva teckenspråk ur olika aspekter och utveckla sina kunskaper respektive färdigheter i libras. Ett exempel är att en doktorand skriver en avhandling om teckenspråkspoesi.

Själv har hon hållit en två dagar lång workshop i teckenspråkspoesi för 160 deltagare under Folklore-festivalen.

En annan skillnad är enligt henne att brasilianska studenter har möjlighet att göra sin uppsats på teckenspråk, vilket inte är tillåtet i Sverige och i de flesta andra länder där teckenspråk erbjuds som akademiskt ämne.

En dag innan hon åkte hem, ägde presidentvalet rum i Brasilien. Högerpopulisten Jair Bolsonaro, som har militär bakgrund, vann valet med 55 procent mot Fernando Haddad från arbetarpartiet.

– Det märktes att det politiska klimatet hårdnade när valet nalkades. Valet var ett känsligt ämne bland döva på Facebook, så mycket att ordförande för det brasilianska dövförbundet kände sig tvungen att lugna alla och förklara att de hade rätt till sina åsikter och rösta vad de ville.

En av anledningarna till att Jair Bolsonaro vann valet sägs vara att många väljare är trötta på korrupta politiker och att problemen med kriminalitet förvärras i landet.

– Samtidigt är många som inte stöder Jair Bolsonaro oroliga för hur hans politik ska påverka minoriteter och att regnskogen Amazonas ska skövlas ännu mer. Ordförande för dövförbundet har sagt på Facebook att han ska ha möte med presidenten för att slå vakt om dövas rättigheter.

Jair Bolognaros fru är själv teckenspråkstolk. Om det har en positiv inverkan på döva, återstår att se.

Nu är Johanna Mesch åter hemma i Sverige och jobbar på teckenspråksavdelningen vid institutionen för lingvistik på Stockholms universitet.

Vad är det du tagit med till Sverige från Brasilien?

– Vad jag låtit mig inspireras av är brasilianarnas positiva attityd och kämparanda. Deras teckenspråksforskning är ung men har ändå utvecklats i en snabb takt.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: PRIVAT/FAMILIA BOLSONARO

* Pär Aron Borg brukade kallas den svenska dövu-
undervisningens fader och var den som konstruerade det första
svenska handalfabetet.

2011 sändes Lika Olika. Komikern Özz Nüjen (i mitten) var programledare.

I början av 1990-talet. Daniella Josberg programledde Nyhetstecken.

2001: matlagningsprogrammet Salt & Peppar, här med gästen Lars Kruth (t.v.)

1986. Emma & Bobbo var SVT Teckenspråks första barnprogram.

SVT Teckenspråk fyller 40 år

1978 slog den gamla drömmen in. SDR kunde äntligen starta en egen videoproduktion. De började producera videoband i liten skala och delade ut dem till landets dövföreningar.

40 år senare erbjuder SVT Teckenspråk, som övertagit SDR:s tv-verksamhet vid millennieskiftet, ett brett utbud för alla åldrar. Vi kan dessutom titta på teckenspråks-tv när, var och hur vi vill.

Döva hade länge drömt om att kunna se tv-program på teckenspråk som handlade om dem själva. Tv var ju ett perfekt och visuellt talande medium för döva. På 1970-talet sändes visserligen uppmärksammade program som Tisdagskul med clownen Manne och Upp med händerna där inslag av teckenspråk fanns med. De riktade sig till alla tittare. Men program om och för döva saknades.

1978 kunde SDR starta en efterlängtat videoproduktion i Leksand. Samma år som Anna-Britta Larsson blev provanställd. Resurserna var små och tekniken dyr.

– I början fick vi tigga om pengar hos välgörenhetsorganisationer som Lion och Allmänna arvsfonden för att kunna ha råd att producera tv på teckenspråk. Vi tog också emot privata donationer, berättar hon, som har arbetat i sammanlagt 40 år på SVT Teckenspråk. I dag är hon projektledare för barn- och ungdomsredaktionen.

SDR Videoproduktion ägnade sig exempelvis åt att göra videomaterial för teckenspråksundervisning och filma SDR:s kongresser under sina första år. När de var klara med redigeringen, skickade de ut videoband till landets dövföreningar.

– Vi bad om att få tillbaka vhs-banden för vi hade inte råd att

utge dem gratis! I gengäld fick dövföreningarna kostnadsfria videospelare av oss, berättar Anna-Britta Larsson.

I slutet av 1980-talet började SDR-Video få årliga statsbidrag. Summan var drygt 7 miljoner kronor per år.

– På den tiden var det wow, mycket pengar, säger Anna-Britta som tillsammans med sina kollegor kunde höja ribban allt mer.

1986 hade barnprogrammet Emma och Bobo, som hon skapat och producerat, premiär på en biograf i Örebro och visades senare på tv. Specialeffekterna blev allt häftigare. De på SDR-Video kunde redigera så att Emma exempelvis flög i en låda tillsammans med sin bästa kompis, Bobbo, och landade med en duns.

Ytterligare en milstolpe skedde 1987. Då sändes Nyhetstecken för första gången. Produktionen var ett samarbete mellan SVT och SDR-Video. Tittare bjöds på en veckosammanfattning varje lördag. Av 20 minuter handlade 5 om döva och teckenspråk.

Med start 1993 sändes Nyhetstecken varje vardag.

1989 började Elisabeth Ulfspärre arbeta på SDR-Video. Hon kan se hur enorm utvecklingen har varit både sett till tekniken och programkvaliteten sedan dess. Istället för stora och tunga kameror används i dag lätta och smidiga kameror. Dessutom kan vi i dag filma med mobilen.

En skillnad som Elisabeth noterar är att förut sågs deltagande i tv-program som något stort och lite skrämmande. Folk vågade inte alltid ställa upp på intervju.

– Nu vågar fler vara med i tv och kan prata mer öppet, till exempel om tabubelagda ämnen, säger hon som i dag arbetar som projektledare för kultur- och samhällsredaktionen vid SVT Teckenspråk.

Busan var omåttligt populär hos barnen, här i programmet Teckenlådan som sändes 1994-2005.

Anna-Britta som står bredvid henne nickar instämmande och lägger till:

– Sociala medier har gjort mycket. Folk vågar öppna sig mer.

1994 kom långköraren Teckenlådan efter en idé från henne och Kicki Wallin. Den blev så populär att uppemot 300 000 personer, främst barn, tittade på den varje vecka. Sista programmet sändes 2005 till mångas stora sorg. SDR gav utmärkelsen Guldtecknet till redaktionen bakom Teckenlådan 2009. Motiveringen löd: de gjorde ett högklassigt och underhållande barnprogram.

På tal om kvalitet – Elisabeth tycker att programkvaliteten har ökat mycket under hennes tid på SVT Teckenspråk.

– Nu är vi mer kreativa journalistiskt sett, gör fler program än någonsin, lägger ner mer tid på research och feedback från publiken. Nu tycker jag att vi kanske har ökat antalet programminuter lite för snabbt och behöver stanna upp lite och diskutera vad bra kvalitet betyder egentligen, säger hon.

Vid millennieskiftet tog SVT över Dövas TV (som förut hette SDR-Video). Anledningen var att kulturdepartementet ansåg att Dövas TV måste bli mer självständigt gentemot olika organisationer, där SDR var en, och staten om de skulle fortsätta att få statligt stöd.

Det nya namnet var SVT Dövas TV. Fördelarna var många. Exempelvis kunde de utnyttja SVT:s teknik och resurser, fick större möjlighet att påverka sändningstiderna, och blev mer självständiga och oberoende. Dessutom höjdes statusen för teckenspråksprogrammen.

2009 klubbades språklagen igenom i vilken det svenska teckenspråket fick en ställning motsvarande de nationella minoritetsspråken. Därför skedde ännu ett namnbyte: till SVT Teckenspråk, som numera ses som en av SVT:s minoritetsspråksredaktioner och har sina redaktioner i Falun (flytten från Leksand skedde 2009) och Stockholm.

DT frågar SDR:s ordförande, Åsa Henningsson, om vad SVT Teckenspråk har betytt för döva:

– Mycket! Från inga program på teckenspråk och eftersatt textning till dagens utbud är en otrolig utveckling. Teckenspråk och dövkultur går hand i hand och program på teckenspråk visar just detta. SVT Teckenspråk har därför haft och har fortfarande stor betydelse för döva tittare. Döva barn, ungdomar och vuxna kan luta sig tillbaka i soffan och njuta av tv på teckenspråk men också ta del av viktiga och aktuella nyheter, säger hon och fortsätter:

– SVT teckenspråk betyder också mycket i synliggörandet av och i kunskapsspridningen om teckenspråk för allmänheten. Vi på SDR är stolta över att vi har teckenspråkiga program där både teckenspråks- och dövkompetens i produktionen finns och resulterar i att vi har många fina förebilder som synliggörs i tv.

Sofia Taavitsainen är biträdande programchef för SVT:s minoritetsredaktioner. När DT frågar hur hon ser på dagens SVT Teckenspråk, svarar hon:

– Dagens SVT Teckenspråk är en kreativ och ambitiös verksamhet som producerar mångsidiga program till sin huvudmålgrupp. Jag har haft förmånen att jobba med redaktionen från början av året och har varit imponerad av den goda publikkontakten och hängivenheten som medarbetarna visar i sitt arbete. Jag var med på Dövas dag-kryssningen tidigare i höstas och fick då en bra inblick i vilket viktigt jobb vi gör. Jag ser på dagens SVT Teckenspråk med stolthet och glädje.

Hur ser du på framtiden för SVT Teckenspråk?

– Jag ser väldigt positivt på framtiden för SVT Teckenspråk. Det finns en stor utvecklingsvilja inom redaktionen och inom företaget i stort vet man att de når sin målgrupp väldigt väl och har potential att lyfta den teckenspråkiga världens frågor även till en större publiks kännedom, svarar Sofia Taavitsainen.

TEXT: NICLAS MARTINSSON FOTO: SVT TECKENSPRÅK

Ditt roligaste minne från din tid på SVT Teckenspråk?

Patrick Forss, reporter/bildproducent, anställd sedan 1995

– Självklart säger jag Busan i Teckenlådan! Det var speciellt att spela Busan. Jag såg hur viktig hunden var för barnen, oavsett om de var döva eller hörande. Det var roligt att jobba ihop med Niclas Björkstrand (Busans husse). Vi passade perfekt ihop och var bra på att gestalta olika historier. För mig var det en sorg att sluta spela Busan eftersom det slet på mina knän. Niclas och jag funderar på att göra comeback. Då återuppstår jag som en gråhårig Busan!

Marie Esters Axelsson, översättare och auktoriserad teckenspråkstolk, anställd sedan 1995

– Tiden då vi producerade Lika Olika. Det var väldigt roligt att jobba ihop med Özz Nüjen (känd komiker som ledde programmet Lika olika tillsammans med Marie). Vi var ett bra team. Eftersom han tillhörde en minoritet, var det inte konstigt för honom att möta en annan minoritet: döva. Han hade ett fantastiskt bemötande och förståelse för döva. Men det roligaste minnet jag har är egentligen alla mina kollegor på SVT, särskilt de som är döva. De har gett mig så mycket: teckenspråk och dövas kultur.

Tinna Edlund, redaktör, anställd sedan 2009

– Resan till Ghana. Vi skulle dokumentera Therasas och Nyaabas bröllop i landet (till programmet Kärlek utan gränser). Det blev mer än vi tänkt oss från början – vi insåg att det inte gick att bara vara "en fluga på väggen" och följa paret utan vi blev involverade mer än så. Vi fick komma nära Nyaabas familj och ta del av deras kultur och traditioner. Och så fick vi representera Therasas svenska familj på plats. Det här jobbet var oerhört spännande och utmanande.

Maria Nohrén, produktionsplanerare och röstregissör, anställd sedan 1994

– Jag minns en gång när Patrick Forss gjorde ett vikingaprogram. Då spelade jag butiksbiträde som sålde parfym till vikingar i en affär. Plötsligt parfymerade Patrick sig själv i munnen! Jag blev överraskad! Sedan minns jag också att det var kul att få jobba som speaker och vara Therasas röst i programmet Kärlek utan gränser. Det kändes som om jag var med dem på plats – det var fantastiskt.

Helena Bergström, redaktör, anställd sedan 1998

– Vi skulle göra ett reportage om lapplisor. Mitt team bestående av en knatterreporter, en tolk, en fotograf och jag väntade i hotelllobbyn i en timme på att en lapplisa skulle dyka upp. Någon ringde på min mobil. Jag bad tolken att svara. Då visade det sig att lapplisan stod bredvid oss. Han sa "ursäkta, var det ni? Jaha, när kan intervjun börja?". Jag svarade "vänta, var är dina arbetskläder? Vi vill filma dig". Han svarade "jaså, jag trodde att ni kom från Dövas radio". Han fick springa och hämta sin uniform. Vi i teamet hade väldigt roligt åt det efteråt. Reportaget var för programmet Pi.

Tommy Eriksson, fotograf/redigerare/ljudmixer, anställd sedan 2008

– Jag skulle börja jobba på SVT Teckenspråk efter nyår. Som ny-anställd väntade jag mig att göra mindre inslag. Men så blev jag tvungen att börja jobba tidigare, åka till Ghana i mellandagarna och direkt jobba som fotograf för en stor produktion: Kärlek utan gränser. Det var fantastiskt att få följa en familj i Ghana. Vi fick se deras vardagsliv, hur det var när de besökte moskén och delta i ett bröllop i en by med mera. Det var något helt annat än att turista.

Gratis prova-på kurs 11 – 15 mars 2019

En kurs för dig som vill prova på att läsa på folkhögskola. På allmän kurs finns det möjlighet att läsa in gymnasiekompetens under 1–3 år. Under veckan får du delta skolans alla övriga aktiviteter och dessutom känna på den härliga teckenspråksmiljön som finns på skolan. Kursen är kostnadsfri. Du bor i dubbelrum, tar med egna lakan och städar själv.

Kursansvarig: Tomas Andersson

Kursanmälan online www.vastanviksfhs.se

Västanviks folkhögskola, Winterommes väg 5, 793 92 Leksand

Kontakt och förfrågan: E-post: kurs@vastanviksfhs.se. Telefon: 0247-641 00

Bildtel: vastanvik@ectalk.se

JULKRYSS

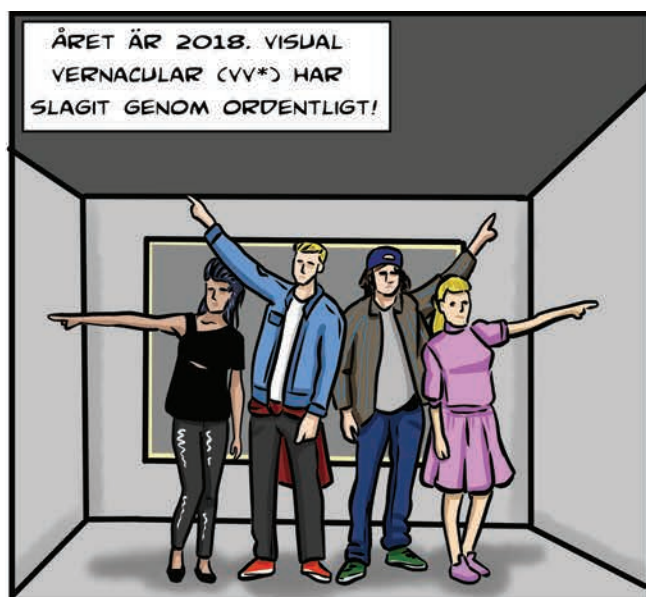
		ÅLDRE SOM PENSIO- NÄR ÄR	BÖRJAR DAGAR MED	TAL- SÅNG ÖVER- SKRIFT	LÄMNAR FÖR- HINDRAD	HÖJD	INDISK DADEL	STRÖM- VIRVEL	DUGGA	LAGER- LOKALER	BLIR TONER I VIBRA- TION
					ÄR BUD- ORDEN						
		ÄR DAM- MIGA SKOR GÅNG								SÅDAN GRAN VILL EN EJ HA TA BORT	
				VISAR FILM TRÄD- TOPP		TAPPAR KILON					
								HÖLL HOV FÖR HOV			
				BOR IN- DONE- SIER PÅ	FÖRSTRÖDD						BOR I FLASKA?
		HAR FIMPAT FÖR GOTT			HUTT- RADE	FÄR EJ MUSEI- FÖREMÅL			KOM FÖRST	KODORD	
		KOPPAR- MYNT	HÖGSTA HÖNSET								ÄR I RÖPET
				BALTBO	BÄR- TRÄD KAMP- SPORT						
								TITEL FÖR HELEN MIRREN BYTE			
			FÖR OM BÅTEN	ONKEL SAM-LAND BRYGGDA BRYGDEN			GÅR OM- KRING SARG			KALL- SINNIG	GJORDE VIKARIE ORDI- NARIE
		TARVAR RANGLIGT GÖRS DET UPP			ÄR HÖGA KLACKAR SKA FORDON						
			HUVUD- DEL VAR UNG REBELL			BRUTEN INGÅR I LA- SAGNE			ANROPAR MAKT HITTAS INNERST		
					TIDEVARV ÄR ALLA GODA TING			KIRSKÅL KORT I LEKEN			
		STAD I GLÄSET	GÅR DET SOM DUGER	CERE- MONI SLÅS DET MED			GÄLLT RÖP		SLÖSAT VÄST- VALUTA		
										HJÄLPER VETERI- NÄR MED BESVÄR	
		SLÅKT MED RÖNN	SPRING- ER MILEN	FOT- FÄSTET LITEN GÅSKARL				NÄS FÄRG- GRANNA FÅGELN			
										SES VÄN- TANDE	PAPPAS POJKE
			KÖKS- MÄTT	ICKE GOD- KÄND		FÅS SAFF- RAN FRÅN FÄRG I HÅRET					
				LYSA MED RÖTT LJUS					HAR ÄVEN SMÅ GRYTOR		
										STILL- HETEN	

Var med och tävla om SDR:s almanacka 2019

Svaren ska skickas till **Dövas Tidning, Rissneleden 138, 6 tr, 174 57 Sundbyberg** eller **redaktionen@dovastidning.se** senast den 13 januari. Skriv JULKRYSSET på kuvertet eller i ämnesfältet om du mejlar och tar en bild av av korsordet. Bland de rätta lösningarna lottas tre vinnare fram som får varsitt ex av SDR:s väggalmanacka med Alexei Svetlov. Vinnarna meddelas i nummer 1 2019.

NAMN: _____

ADRESS: _____

* Visual Vernacular är en tredimensionell och teatralisk konstform. När en person utför den, använder hen sig av överdrivna kroppsrörelser, gester och ansiktsuttryck. Hen ger också enorma beskrivningar på teckenspråk och upprepningar för att publiken ska få en rytmkänsla.

Jag vill rikta ett stort tack till Dig!

Julen är tacksamhetens tid, så därför vill jag i denna ledarspalt uttrycka min djupa tacksamhet till er. Jag vill säga tack till just dig. För jag är övertygad om att du är en självklar bärare av en värdefull kunskap, att du har spridit din värdefulla kunskap om svenskt teckenspråk, om dövas situation, om dövrörelsen eller om utvecklingen och förbättringen av densamma. Jag är övertygad om att du någon gång på något sätt bidragit med din hjälp. Antingen genom att informera i både stora och små sammanhang, eller genom att bara samtala med någon. På dessa sätt har du alltså bidragit med att vår värdefulla kunskap sprids vidare. Så, tack till just dig!

Med referens till det berömda uttrycket "skicka vidare" vill jag mena att allt vi gör skapar ringar på vattnet. All den information du sprider omvandlas hos andra människor till en otroligt värdefull kunskap som inte går att fås på ett bättre sätt. Så, tack för att du inte räds att stå upp för den gedigna erfarenhet och den enorma kompetens du besitter. För att du, precis som många andra, för vidare den kvalitet som kommer av den kunskap som bara ni besitter. En kunskap som grundar sig i era erfarenheter och er kompetens. Den kunskapen ska förvaltas med vördnad och kommer i sin tur spridas vidare till andra på samma sätt.

Det kan ibland kännas som att vi bara kämpar i motvind, men vi ska sträcka på oss genom att fortsätta vara stolta bärare av denna värdefulla kunskap och inte glömma det faktum att allt vi gör skapar ringar på vattnet. Vår dövvärld är rik och består av många individer med olika bakgrunder, vilket gör din kunskap extra unik. Vi sprider kunskap när vi påpekar för en läkare att det inte heter dövstum. Liksom vi sprider kunskap när vi beställer tolk, när vi deltar på ett möte där majoriteten är hörande, när vi kräver vår rätt till hjälpmedel, när vi mailar önskemål om teckenspråkig

hemtjänst till en kommunal tjänsteman, när vi skickar in en video på svenskt teckenspråk till myndigheter, när vi berättar vad vårt arbete som tolkar går ut på eller när vi berättar att våra föräldrar är döva och att vårt modersmål därför är svenskt teckenspråk. Ni ser, jag kan fortsätta länge till.

Julen är även önskans tider. Vi vet idag att vår kunskap värderas lågt, att det inte sätts högt värde på kvaliteten som kommer av att vi är naturliga bärare av denna typ av kunskap, kompetens och erfarenhet. Min vision är därför att vi en dag på något sätt kan certifiera denna kunskap. Ett sådant certifikat skulle indikera att den kunskap vi sprider är kvalitetssäkrad, att den som vill ta del av vår kunskap ska förstå att den är en värdefull tillgång som är mycket svår att få tag på någon annanstans. Certifikatet skulle bli ett slags bevis på att du, jag och flera människor runt oss är bärare av värdefulla erfarenheter och kompetenser – ett erkännande som vi inom dövsamhället länge saknat. Vi kan då med större stolthet sprida kunskapen till andra. På så sätt ökar vår delaktighet och vår gemensamma identitet blir stärkt.

Avslutningsvis vill jag också tacka dig för att du är med oss i fortsättningen under 2019.

Och sist, men inte minst önskar jag dig en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År!

ÅSA HENNINGSSON,
FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Kontakta oss
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg
Tel vx: 08-442 14 61

Box 300, 793 27 Leksand
Tel vx: 0247-140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org
Bildtelefon: sdr@ectalk.se

Förbundsordförande
asa.henningsson@sdr.org
073-508 69 30 (sms)

Kommunikationsansvarig
jenny.ek@sdr.org
073-530 84 34 (sms)

Försäljning
shop@sdr.org
Tel vx: 0247-140 65

Bli medlem
medlem@sdr.org

Stöd oss
SDR bg: 900-0241

Västanviks folkhögskola
info@vastanviksfhs.se
www.vastanviksfhs.se

Lyckad likabehandlingsworkshop

● Den 17 november genomfördes en workshop om likabehandlingsarbetet. Workshopen skedde hos Uppsala Läns Dövas Förening med 28 deltagare. Det var kontaktpersoner från SDR:s lokala och regionala organisationer, inbjudna gäster och representanter från SDR. Större delen av dagen ägnades åt att diskutera SDR:s förslag till likabehandlingsplan som vi har tagit fram och som består av tre delar: en likabehandlingspolicy, en handlingsplan och råd & tips för att arbeta vidare.

Dagen var full av intressanta diskussioner och erfarenhetsutbyten. Vi tog emot synpunkter på vår likabehandlingsplan och föreningarna har haft möjlighet att lämna synpunkter på dokumentet fram till den 30 november. Om du vill veta mer om likabehandlingsarbetet, ta kontakt med din lokala styrelse för att få veta vem som är kontaktperson.

DNR-möte i Oslo

● Åsa Henningsson har representerat Sverige på Dövas Nordiska Råds (DNR) möte den 15-16 november. Olika frågor avhandlades, och rådet deltog även i en manifestation om bättre tolktjänst som det norska dövförbundet arrangerade.

Avveckling av försäljningsavdelning

● Just nu genomgår förbundet en omorganisation där försäljningsavdelningen i Leksand samt telefonförsäljningen avvecklas. Förbundet behåller försäljningen av profilprodukter och avser även att utveckla försäljningen av turkosprodukter. Arbetsbrist har uppstått och fem anställda blir uppsagda. Detta berör inte våra telefonförsäljare som säljer för Månadslotten utan de fortsätter som vanligt. Vi ber om förståelse för att detta kan vara en svår tid för våra anställda.

Vikarie för Rakel Burman

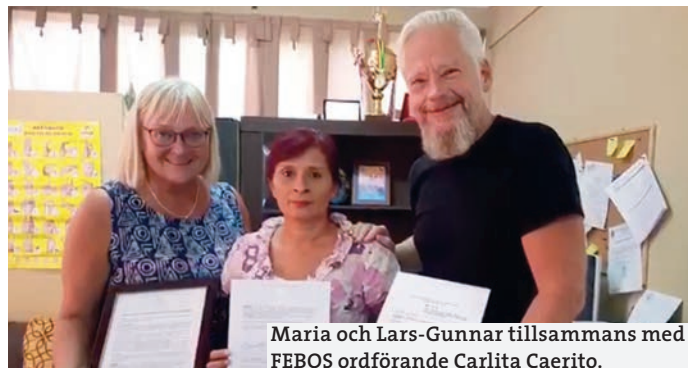
● Vår ekonomikoordinator Rakel Burman går på föräldraledighet i januari och vi har därför rekryterat en vikarie till henne. Vikarien blir Johan Hedrén med bakgrund i det finska dövförbundet och den finlandssvenska teckenspråkiga föreningen.

Han kommer att vikariera fram till maj år 2020. Varmt välkommen till oss Johan!

Biståndsresa till Bolivia

● Maria Hermanson och Lars-Gunnar Möllefors har varit i Bolivia för vårt biståndsprojekts räkning i början av november. Projektet genomförs i samarbete med MyRight och syftar till att stärka dövas situation i landet och få teckenspråk erkänt. I Bolivia är hela 36 språk erkända men inte teckenspråk. Men inom en snar framtid kan målet vara uppnått när landet erkänner teckenspråk. Mycket arbete återstår men vi bevakar frågan och arbetar aktivt tillsammans med Bolivias dövförbund.

Maria och Lars-Gunnar tillsammans med FEBOS ordförande Carlita Caerito.

SDUF:S KRÖNIKA AV VIKTOR JÄDERLUND (EKONOMIANSVARIG I SDUF-STYRELSEN)

VAD HÄNDER I SDUF?

Nov-dec Övergång till nytt medlemskapssystem
Dec Lägeranmälan för läger 2019 öppnar
Dec Lägerjobbansökan för läger 2019 öppnar
18-20/1 Förbundsstyrelsemöte, Stockholm
Vår SDUF:s skolturné med skolbesök i hela Sverige
Vår SDUF:s anslutna ungdomsklubbar har årsmöten

14-16/2 DNUR-möte, Island
13/3 Deadline - lägeranmälan till sommarläger 2019
13/3 Deadline - lägerjobbansökan till sommarläger 2019
16-17/3 Lägergruppsmöte
4-5/4 Förbundsstyrelsemöte i Solhem på Björkö
5-7/4 Ungdomsklubbkonferens, Björkö

Kontakta oss
Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 6 tr.
174 57 Sundbyberg

kansli@sduf.se
www.sduf.se
Skype: tidsbokning via e-post

Förbundsordförande
Nora Duggan
nora@sduf.se

Twitter: @SDUF1966
Facebook: SDUF - Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Instagram: sduf1966

Stöd oss
SDUF bg: 5759-5647
Swish: 123 218 1477

Bli medlem
www.sduf.se

Fr. v.: Mathilde Strante Worseck, Viktor Jäderlund, Nora Duggan (ordförande), Stine Venseth och Pia Johnsson-Sederholm. Saknas på bild: Hedvig Hulth Ljungkvist och Fannie Borgman.

Ny SDUF-styrelse 2018-2019

SDUF hade sin årliga förbundsstämma i Stockeboda Gård i östra Skåne den 26-28 oktober 2018. Helgen var mysig och läskig, med en spökrunda ute i det lantliga beckmörkret och kylan där kusliga figurer smög omkring och skrämde livet ur våra stackars ungdomsklubbombud.

Förbundsstämman leddes av stämмоordförande Kenneth Sandberg och nedtecknades av stämmosekreterare Addiswa Stenström. Ombuden valde bland annat in en ny styrelse för 2018-2019 inklusive en ny ordförande, se bild. En ny valberedning valdes också in och består nu av sammankallaren Juni Sowell, Glenn Aronsson, Mikaela Söderström och suppleanten Florian Tirnovan och de nås på valberedning@sduf.se.

Under stämman tillkännagavs SDUF:s Utmärkelse 2018 som gick till alla de döva kvinnorna och icke-binära i #BYSS och #SLådvörattill under rörelsen #Metoo. Hela uttalandet i text och teckenspråk finns på SDUF:s hemsida.

Språkresa till USA för 14-17 år

Drömmer du om att resa till andra sidan jorden? Hos SDUF får du chansen att få åka med på en språkresa till USA under sommaren 2019! Du kommer att åka med ett härligt gäng svenska ungdomar och svenska ledare.

Under den här spännande resan får du möjlighet att träffa nya människor och uppleva den amerikanska kulturen. Genom att träffa och ha aktiviteter med amerikanska ungdomar lär du dig ASL, amerikanskt teckenspråk. Dessutom kommer du att åka till olika populära sevärdheter och smaka på den riktiga amerikanska matkulturen.

Målgruppen för denna resa är döva och hörselskadade ungdomar mellan 14 och 17 år och resan är ungefär två veckor lång. Plats och datum är inte bestämt ännu men håll utkik efter mer information som kommer ut väldigt snart i SDUF:s sociala medier och hemsida! Det är garanterat att denna resa blir en oförglömlig upplevelse! Ta chansen och ANMÄL DIG!

Viktig information till medlemmar

Alla medlemmar i SDUF och dess ungdomsklubbar berörs av att SDR nu går över till ett nytt medlemssystem. Detta eftersom SDUF är en del av SDR. Den 28 januari 2019 öppnar det nya systemet och du och alla andra som har övergått till nya systemet kommer automatiskt samma dag få e-post med instruktioner hur du ska förnya ditt medlemskap för 2019. Det innebär att du lätt kan logga in med Mobilt BankID och ändra dina medlemsuppgifter. Du kan också välja flera olika betalningssätt och även välja ungdomsklubb med tillhörande dövförening. Mer information om medlemssystemet finns på sdr.org/medlemssystem.

Som medlem får du medlemsrabatt på alla SDUF:s aktiviteter, kurser och läger. Du får dessutom delta i din lokala ungdomsklubs aktiviteter i din stad eller område. Just nu har SDUF runt 900 medlemmar. Hjälp oss att bli fler och bli medlem i SDUF med tillhörande ungdomsklubb!

Anmäl dig till sommarläger 2019!

SDUF öppnar nu sin anmälan för alla sommarläger 2019 fram till deadline 13 mars 2019! Vi tillämpar inte först till kvarn utan går igenom alla anmälningar under ett lägergruppsmöte efter deadline. De läger som det går att anmäla sig till är:

- 1-7 juli – Barnläger i Västansviks folkhögskola, Leksand, 6-12 år (med hela 25 deltagare plus ledare!)
- 8-12 juli – Nordiskt Barnläger i Norge, 7-12 år
- 29 juli-4 augusti – Spellägar i Spelens Hus, Malmö, 13-17 år
- Juni-juli – Språkresa på två veckor till USA, 14-17 år
- 14-20 juli – WFDYS Youth Camp i Paris, Frankrike, 18-30 år (två deltagare från varje land i hela världen får åka med)
- 8-11 augusti – "Barnläger" för 18-30 år (ja, ett BARN-läger fast för dig mellan 18-30 år!)

Mer detaljerad information om respektive läger finns både i text och på video på SDUF:s hemsida, Facebook, Instagram och i vår verksamhetsbroschyr 2019 som vi har tillsammans med DBU, UH och DHB. Håll utkik!

Lägerledare mellan 16-35 år sökes

För att lägren ska kunna genomföras behövs det många ledare som ser till att det blir de bästa lägren någonsin. Det kanske är dig vi söker? Som föreståndare, ledare eller gruppleddare utomlands ska du vara minst 18 år upp till ca 30 år, max 35 år. Vi söker också alltid praktikanter som då ska vara minst 16 år, som vill lära sig hur det är att jobba som lägerledare. SDUF står för alla dina kostnader som resor, boende och mat.

Datumen för alla läger hittar du här ovanför samt vilka åldrar deltagarna är i. Mer detaljerad information finns på SDUF:s hemsida, Facebook, Instagram och i verksamhetsbroschyren 2019.

Ansökningsdeadline är 13 mars 2019 för alla läger och den obligatoriska utbildningshelgen för lägerledare är 26-28 april 2019 i Örebro. Vad väntar du på? Ansök!

SDP får inte bli utan "regering"

Tiden går fort, snart är det jul och vi kommer att få en välbehövlig avkoppling innan vi tar itu med arbetet inför nästa år. Men innan jul infaller den dag som jag tycker är den viktigaste på året: den 21 december då ljuset kommer tillbaka och dagarna blir längre.

Just nu kan man säga att det är politiskt kaos i Sverige. Vi har ingen regering. Vi väntar på att läget ska stabiliseras. Ute i kommuner och landsting har den politiska bilden förändrats. Nu måste ni ta reda på vilka politiker ni ska samarbeta med när det gäller våra viktiga äldre frågor. Många av dem är nya och behöver information.

SDP kommer att fortsätta arbeta för att alla landsting ska ge teckenspråkiga förtur hos läkare vid ögonsjukdom.

Kartläggningen som SDP och SDR ska göra av äldreboenden och insatser för äldre, teckenspråkiga är i gång nu. Det räcker inte med att vi får kommunernas bild, vi måste även veta hur döva själva upplever sin situation. Därför vill vi gärna ha kontakt med medlemmar som bor på äldreboende eller har någon annan form av insatser, t.ex. hemtjänst. Kontakta oss och tala om hur du upplever din situation!

Det finns många andra saker vi måste jobba med nästa år. Men det kommer också att hända trevliga saker. SDP:s stämma kommer att hållas i Härnösand, Nordiska Dövas Äldreträff i Ålborg samt en kryssning på Rhen som Norge anordnar. Vi ser fram emot ett omväxlande år.

Vi vill inte att SDP ska hamna i samma läge som Sverige är just nu: att vara utan "regering", d.v.s. styrelse. Vi hoppas att ni alla hjälper valberedningen att hitta kandidater till den styrelse som ska väljas på förbundsstämman. Hör av er till Inger Brodin på inger.brodin3@gmail.com med förslag.

Glöm inte att titta på på SDP:s hemsida www.sdpf.se då och då. Där finns mycket information.

**GOD JUL och GOTT NYTT ÅR
önskar vi på SDP er alla!**

KERSTIN KJELLBERG, ORDFÖRANDE

Äldrevägledare ska finnas i hela Sverige

● Detta är en stor fråga som SDP arbetar och kommer att arbeta med. Vi vill se äldrevägledare i hela landet och inte bara på några få platser. I arbetet med denna fråga behöver vi hjälp och stöd från alla våra föreningar och sektioner och även från de lokala dövföreningarna. Äldrevägledarnas arbete med att hjälpa, stödja och informera äldre teckenspråkiga döva är ovärderligt. Vi kommer att i ett kommande Seniornytt presentera äldrevägledare och berätta om hur de arbetar och med vad. Detta är en fråga som vi inte kommer att släppa.

Kommande evenemang under år 2019

● Det kommer att hända en del trevliga saker under nästa år. Norges seniorer har inbjudit svenska pensionärer att delta i en kryssning på Rhen under tiden 27 april-2 maj. En verkligt intressant och vacker upplevelse! Inbjudan finns på SDP:s hemsida och har även sänts ut till alla våra föreningar och sektioner. SDP:s förbundsstämma kommer att hållas i Härnösand den 25-26 juni. Den alltid så populära Nordiska Dövas Pensionärsträff kommer att bli den 27-31 augusti i Ålborg, Danmark. Mer information kommer om detta evenemang.

Vi ska kunna skicka sms till färdtjänst

● Vi har skrivit om det tidigare. Men fortfarande får vi in klagomål. Färdtjänsten är inte tillgänglig för döva överallt eftersom man inte kan skicka sms till dem. Många som har färdtjänst har säkert upplevt en situation då man väntar på en färdtjänstbil som inte kommer. Reglerna säger att man ska ringa efter en viss väntetid. Ringa? När man inte hör i telefon. Det finns kanske ingen hörande i närheten som kan hjälpa till. Vi vill kunna skicka sms men det kan man inte på de flesta platser idag. Detta är en fråga som SDP måste driva.

Kontakta oss
Sveriges Dövas Pensionärsförbund
www.sdpf.se
Bildtelefon: 0406061029@t-meeting.se
Ordförande
Kerstin Kjellberg
k.kjellberg.mo@gmail.com

Vice ordförande
Thyra Lindström
thyra.lindstrom@gmail.com
Ekonomiansvarig
Ingvar Edwall
perik@bahnhof.se

Ledamot
Johnny Slotts
johnny.slotts@gmail.com

Ledamot
Inga-Britt Andersson
ingabrittandersson073@gmail.com

Se över era varseblivningssystem – det kan rädda liv!

År 2004 flyttade jag från norra Stockholm till andra sidan av stan. Det var en livsstilsförändring, ett nytt liv för mig och min familj.

Jag hade nyligen blivit döv och med mig tog jag mitt varseblivningssystem som jag haft sedan slutet av 1990-talet. Det känns märkligt men på den tiden fanns det inte portabla system som i dag, trådlöst var science fiction. Jag hade fast monterade blinkande lampor och det kom hem en tekniker till mig för att dra ledningar mellan lampor, brandlarm och dörrrens ringklocka.

Fjorton år senare upptäckte jag att mitt brandlarm inte fungerade. Lamporna blinkade men vibratören till sängen fungerade inte längre vilket betyder att jag inte skulle vakna om det började brinna när jag sov. Både jag och mina djur riskerade att brinna inne. Hur länge det varit så vet jag inte då det var svårt att testa brandlarmet eftersom det satt fastmonterat i taket i hallen och sängen står ju i sovrummet. Jag kontaktade då min audionom på hörsel- och balanskliniken.

Några veckor senare kom jag hem med en jättekasse full med prylar. Jag plockade upp allt och fick ångest, det där klarar jag aldrig att sätta upp tänkte jag och mindes 2004 när en tekniker kommit hem till mig och fixat allt. Sakerna låg några dagar som en nagel i mitt öga och ångesten växte, tekniska prylar i mängder! Men tillslut tog jag mig samman och började undersöka. Jag

klarar aldrig detta tänkte jag upprört medan jag började läsa instruktionen till den första apparaten. Sedan gick det av bara farten, det ena efter det andra blev klart.

Plötsligt hade jag blinkande lampor som jag kunde placera strategiskt där jag själv ville. Dessutom blinkar de mycket starkare än de gamla. Brandlarmet kan jag ta ner och sätta mig på sängen medan jag kör igång för att testa det. Det var kul! Brandlarmet sitter dessutom fast med en magnet i taket så det är lätt att ta med både det, vibrator och väckarklockan som hör till, när jag är ute och reser. Jag behöver aldrig vara rädd för att det skall börja brinna om jag bor på hotell.

Jag fick även med en liten sensor som jag lägger på mobilen. Den reagerar på ljus och när jag får meddelanden så sätter hela mitt system igång att blinka och vibrera. Jag kommer aldrig att missa ett enda meddelande igen.

Jag tycker dock att informationen om dessa hjälpmedel har varit obefintlig. Hur är det möjligt att jag som döv inte fått information om dessa fantastiska tekniska framsteg? Jag har levt kvar i 1990-talet fram till år 2018.

Jag vill därför uppmana alla som liksom mig fortfarande lever i okunnighet, att se över era system och uppdatera! Det kan rädda liv!

IRENE KIMANIUS

Hoppas fler ungdomar vill läsa djurskötarprogrammet

Ni föräldrar som har ungdomar som ska börja nästa år på riksgymnasiet för döva och hörselskadade i Örebro.

Min dotter är väldigt intresserad av att börja på Kvinnersta naturbruksgymnasiet och gå djurskötarprogrammet med inriktning smådjur. I skolan finns ett smådjurshus med gnagare och reptiler, ett fågelhus, ett fårhus med hälsingefår och ett kallstall där det finns olika djur beroende på årstid.

Efter programmet kan man jobba som djurskötare i zoo-affär eller djurpark.

För att man överhuvudtaget ska få börja där, måste en klass med minst 4 döva/hörselskadade elever bildas.

Om ni vill veta mer, kan ni kontakta Riksgymnasiet för döva/hörselskadade i Örebro.

Hoppas fler ungdomar vill söka!

Med varma hälsningar från en mamma som hoppas att hennes dotter fortsätter med sitt stora intresse för djur som era ungdomar.

Vi har egentligen inte det *jättebra* i Sverige

Du behöver inte kämpa, vi har ju det bra idag. Dessa ord gnager djupt i mig. Som döv kvinna har jag tappat räkningen på hur många gånger döva och hörande, såväl kvinnor som män, har sagt så till mig.

Eftersom jag föddes döv och kvinna tillhör jag den lägre klassen i samhället ekonomiskt och socialt sett. Jag får kämpa mer än privilegierade behöver göra – de får ju redan allt serverat på ett fat. Kan jag som ensam kvinna vandra på stan mitt i natten helt ensam? Nej, inte utan rädsla för våldtäktsmän som plötsligt kan dyka upp längs vägen. Kan jag ansöka till en valfri gymnasieutbildning? Nej, för det finns ju bara ett fåtal gymnasieinriktningar att välja på för döva och hörselskadade.

”Nej”, ”nej” och ”nej” får jag ofta som svar – det är min vardagsmat.

När jag tar upp dessa problem med andra för att diskutera och kanske komma på lösningar, skakar en del på huvudet och säger *Men, vi har ju det så bra i Sverige!* med ett tröttsamt och påtvingat leende. Lite som att de sagt det så många gånger till så många personer som strävar efter en förbättrad livsstil.

Missförstå mig inte – det är bättre i Sverige jämfört med förr i tiden! Absolut! Men med betoningen på ordvalet ”bättre”. Då menar jag att det inte är ”absolut fantastiskt jättebra”. Jag är väl medveten om att vårt samhälle har utvecklats otroligt mycket genom tiderna. Två exempel: teckenspråk blev erkänt språk för döva och så fick kvinnor rösträtt.

Men det betyder inte att vi ska sluta kämpa eftersom samhället fortfarande *inte* är jämställt. Inte heller betyder det att vår kamp är ett tecken på brist av tacksamhet eftersom det ju ändå ska vara lika levnadsvillkor för alla, eller hur? Varför inte försöka nå målet om ett jämställt samhälle när vi ändå är så nära? Varför ska vi stoppas på vägen dit enbart för att det känns besvärligt för vissa?

Jag vet dock att det inte är så lätt som jag beskriver det. Jag är inte så mycket bättre själv på att säga ifrån vid varje tillfälle. På vissa släktmiddagar kan jag peta i maten istället för att orka fråga hörande: *Vad skrattar ni åt?* Tro mig, jag vet hur jobbigt det känns att bli ignorerad och inte vara med i gemenskapen på riktigt. Sådant kan tära på psyket. Men ibland måste jag ändå påminna mig själv om vad det är som är jobbigt just här och nu. Det är ju inte jag som missbrukar mina rättigheter här.

Att förstöra en trevlig stämning kan kännas påfrestande, men ibland kan det behövas. Hört talats om fjärlseffekten där en minimal handling kan få enorma och oförutsägbara effekter någon annanstans? Med andra ord: du gör inte en tjänst enbart för dig själv men också för andra.

Förstå det faktum att du i slutändan bara är en av världens över 7,5 miljarder människor, det enda som räknas är dina handlingar.

JONNA DELVERT går sista året i gymnasiet och önskar sig ökad rättvisa i julklapp och att fler vågar kämpa.

Sök bidrag från SDR:s Testaments- och Donationsstiftelse

Nu är det dags att ansöka om medel ur Sveriges Dövas Riksförbunds Testaments- och Donationsstiftelse. Ansökningsblanketten finns på www.sdr.org/stiftelse

Det går att ansöka för följande ändamål:

a) Till forskning och utvecklingsprojekt

Som gynnar utveckling av dövas delaktighet i samhället och som bygger på samverkan, närhet och kunskapsförmedling mellan dövrörelsen, institutioner, organisationer och myndigheter som på olika sätt är berörda av arbetet kring dövfrågor.

b) Till SDR:s anslutna föreningarnas verksamhet

Som gynnar utveckling av föreningsverksamhet och medlemsaktiviteter. Stiftelsen prioriterar först och främst barn- och ungdomsverksamhet, studieverksamhet och intressepolitisk verksamhet.

c) Till barn och ungdomar från Västernorrlands län (Anna och Teodor Sjöströms Minnesfond)

Utbildning för barn och ungdom.

Ansökan skall innehålla:

- a) Beskrivning av ändamålet
- b) Noggrann kostnadskalkyl
- c) Om anslag söks på annat håll
- d) Uppgift om vem som är ansvarig för den verksamhet som ansökan avser.

Frågor om stiftelsen samt ansökan, som ska vara SDR tillhanda **senast den 1 februari 2019**, skickas till stiftelsen@sdr.org.

Nytt medlemssystem

Tack för att du har bekräftat medlemsuppgifter och godkänt övergången till det nya medlemssystemet, som öppnar den 28 januari 2019!

Du kommer automatiskt att få e-post den 28 januari med instruktioner om hur du förnyar ditt medlemskap för 2019. Instruktioner på svenskt teckenspråk finns också!

Behöver du hjälp? Tveka inte att kontakta oss på SDR:s medlemsservice via e-post **medlem@sdr.org** eller bildtelefon **sdr@ectalk.se**

Mer information om medlemssystemet finns på **sdr.org/medlemssystem**

Dags att söka specialskola

Sista ansökningsdag 15 januari

Specialpedagogiska skolmyndigheten driver nio specialskolor runtom i landet. En av dem är **Åsbackaskolan** i Örebro för elever som är döva eller har hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning och elever med medfödd dövblindhet. Vi har fem regionala specialskolor för elever som är döva eller har en hörselnedsättning: **Manillaskolan** i Stockholm, **Kristinaskolan** i Härnösand, **Birgittaskolan** i Örebro, **Vänerskolan** i Vänersborg och **Östervångsskolan** i Lund.

Skolorna lär ut samma saker som grundskolan gör, men på ett sätt som är anpassat till eleverna och deras förutsättningar. Här finns till exempel teckenspråkiga lärare med specialistkompetens och lärverktyg som gör

det lättare att förstå och lära. De flesta av våra skolor har också boende för elever som bor långt från sin skola.

Skicka ansökan senast den 15 januari 2019 via www.spsm.se/specialskola

När ansökan kommit in, bedömer en nämnd vilka elever som ska antas.

*Vill du veta mer eller besöka en av våra skolor?
Ring oss på 010 473 50 00 eller titta in på
www.spsm.se/specialskola*

Specialpedagogiska skolmyndigheten

www.spsm.se

Lisbet Jonas Camilla Märta Jenni Sanna Lisa Stefan Lena Sofia Therese

Maja Gisella Mio Jenny Stina Anette Camilla Sandra Anna

Julhälsningar från oss på STAB!

Jessica Camilla Amanda Catharina Emma Tatiana Karolina Linda Hanna

Niklas